

KOSITZKY ATTILA

EMLÉKEZÉS PERGEL GYULA FÜREDI REPÜLŐSRE

1961 júniusában Balatonfüreden Pergel Gyula, Diósgyőrött Kositzky Attila készült az érettségi vizsgákra. Egymásról mit sem tudva, vadászpilóták szerettek volna lenni. A sors úgy hozta, hogy 1961 szeptemberében mindketten a Szolnoki Repülőtisztí Iskola hallgatóiként tanultak, egyikük műszaki tisztnek, a másik vadászpilótának. Egy balatonfüredi fiatalember ragyogóan induló, majd tragikusan rövid életútjával ismerkedjenek meg, a család, a barátok, gimnáziumi tanulók, növendéktársak visszaemlékezései alapján.

Csorba Anna, Kiss Józsefné elmondása szerint, édesanyjuk révén féltestvére volt Pergel Gyulának, aki 1942. május 16-án született Balatonfüreden, nyolcadik gyermekként. A szűkös körülmények között élő családban a szeretet segítette át őket az élet nehézségein. Ők ketten, legkisebbekként nagyon jó testvérek voltak. A nehéz körülmények ellenére összefogott a család, és amikor már lehetett, mindenki dolgozni ment, hogy talpon maradjanak. Gyula volt a család szemefénye, és mindent megtettek, hogy balatonfüredi általános iskolai tanulmányait követően a Lóczy gimnáziumba kerülhessen, tovább tanulhasson. Amikor az élet szétszórta a gyerekeket az ország különböző részeire, Anna Balatonfüreden maradt, és erejéhez mérten tovább támogatta testvérét. 1961-ben, az érettségit követően, Sarkady doktor úr édesapja vitte el Szolnokra Gyulát, akiről a pilóta jelölti kiválogatás szigorú orvosi vizsgálatán kiderült, hogy nagy magasságban, oxigénhiányos környezetben problémái vannak, így repülő műszaki tisztképzésre került, amit 1963-ban sikeresen elvégzett. Annának nagy öröm volt, amikor Szolnokon részt vehetett testvére tiszti avatásán. Gyula Pápára került technikusnak, ahol vett egy motort, hogyha szabadsága vagy kimenője van, könnyebben haza tudjon jönni. Napi munkájáról nem beszélt, nem beszélhetett, de látta rajta, hogy nagyon szereti azt, amit csinál, nagyon jó helye van, nagyon szeret ott lenni, meg vannak elégedve a munkájával. 1964 augusztusában Gyula egyik hadnagy barátja átjött Kecskemétre egy vadászgép átvétele miatt. A gép előkészítését követően mindketten kimentek Pápára, majd a visszavezető út során, egy kivilágítatlan kocsinak ütköztek, ennek során Gyula és barátja súlyosan megsérült. A kivizsgáláskor nem találtak alkoholt kettőjükben, de ez már nem módosította a megváltoztathatatlant. Édesanyjuk átment Pápára, és egy hétig az egyik tisztársnál lakott, folyamatosan

látogatta fiát a pápai kórházban, ahol augusztus 17-én közölték, hogy fia meghalt. Füreden a katolikus temetőben van eltemetve, Anna az egyik fényképét örökkön magánál hordja.

Dr. Sarkady Miklós emlékei szerint, családjuk a régi balatonfüredi gimnázium melletti tanárlakások egyikében lakott, így nap mint nap látta Gyulát, akire úgy emlékezik, hogy magas, szőke fiú volt, kedves, szerény és barátságos, jó sportoló, atléta. Téli reggeleken már hajnalban kihamuzta a 10-12 tanszemélyt, felhordta a tűzifát, a szenet, befűtött. Az akkori gimnázium emberséges gondnoka, bizonyos Szabó Feri bácsi így tudta anyagilag segíteni az amúgy szegény családot. Utána „eltűnt” mint Edmond Dantes és visszatért, mint Monte Christo grófja, elegánsan, bőrdzsekiben, egyenruha, fehér ing, nyakkendő, ködvágó sapka az akkori divatnak megfelelően kissé jobbra döntve (mint Bitskey Tibor az „Egy pikoló világos” című filmben). Megjelent egy vadonatúj, tokozott lámpájú, kormányú, kék-vajsínű kombinációjú MZ motorkerékpárral – egyszerűen teljes siker, végre célba ért. Kitartásának, szorgalmának gyümölcset sajnos, korai értelmetlen halála miatt nem sokáig élvezhette.

Pergel Gyula tiszti avatása előtt
(Kiss Józsefné tulajdona)

Pócsik Árpád nyugállományú ezredes visszaemlékezése szerint Pergel Gyula nekik, növendék társainak csak Pemete, vidám természetű, kiváló atlétikus tulajdonságokkal rendelkező, kiemelkedően jóképű fiú volt, tagja a 4x100 méteres váltónak, amely sok versenyen nyert. A váltó tagjai: Pergel Gyula, egy Tell Vilmos becenevű társuk, Pócsik Árpád és Szűcs Csaba. Gyula annak az évfolyamnak volt a tagja, amelynek tagjai 1961-ben vonultak be, és a létszámhiány miatt nem töltötték le az 1 éves sorkatonai szolgálatot. 1963-ban repülőműszaki hadnagyként Pápára került. A megtakarított pénzéből vett egy nagy teljesítményű motorkerékpárt. Váltótársával, Szűcs Csabával, súlyos motorbalesetet szenvedtek, egy kivilágítatlan kocsiba rohantak. Gyula egy hét múlva meghalt, Szűcs Csaba súlyos sérüléseket szenvedett. (Szűcs Csaba 65 éves koráig Mi-8, Mi-24 helikoptereken repült és motoros repülőgépeken oktatott, végül repülőbalesetben hunyt el.) Gyula nagyszerű emberként nagy formátumú, kiváló szakmai képességű tiszt volt, ki tudja mivé lehetett volna. Markel János nyugállományú alezredes emlékei szerint a 3. műszaki üzembentartó századnál volt rádió technikus, ahol a kor legkorszerűbb katonai gépét, a MiG-21F13 kétszeres hangsebességű vadászgépet üzemeltette.

Kositzkyné Tiszavölgyi Gyöngyvér 1959-ben elsős gimnazista volt a Lóczyban. Reggelente a vasút-

állomásról gyalogoltak az iskola felé, és egy idő után feltűnt, hogy az iskolaudvaron a porolón, egy szőke, göndör hajú fiú tornászik. Megálltak, nézték erőfeszítéseit és mutatványait. Minden reggel ugyanezt tette, becsengetésig. Télen is. Valaki mondta, hogy ez a Pergel, aki katona akar lenni, sőt, pilóta. Azért gyakorol, hogy jó erőnléte legyen a felvételire. Egyik tanárunk felhívta a figyelmünket arra, hogy mindenkinek kell egy cél, amit el akar érni, és ezért mindent meg kell tennie. Nézzétek, a Pemete, már most erre készül. Minden reggel korán kel, fát vág az iskola udvarán, befűt a kályhákban, segítve a fűtő pedellus munkáját, némi aprópénzért. Azután irány a poroló és tornászik. Így kell ezt tenni, mondta a tanár. Kitartásáról, erőfeszítései eredményéről meggyőződhetett, amikor évek múlva Pápán találkoztak. Pár mondatral elmesélték egymásnak, ki mit csinál, kiből, mi lett. Ő katonatiszt lett. Elegáns volt, boldog, sikeres embernek tűnt. Legközelebb, a tragikus motorbalesetben elszenvedett halála után hallott róla, amikor mindenkit megdöbbentett ez a végzet. Ha a régi Lóczy mellett visz az útja, keresi a porolót és a függeszkedő Pemetét, akit példaképnek állítottak eléjük.

A sors tragikus fintora, hogy Gyulával Szolnokon egy évig egymás mellett éltünk, szolgáltunk, tanultunk, és bajtársi kötelességemnek éreztem, hogy megemlékezzek erről a nagyszerű emberről.

Pergel Gyula temetése
(Kiss Józsefné tulajdona)